

پیش‌نویس منشور اخلاق علمی

انجمن فیزیک ایران

(برای نظرسنجی)

تعاریف

۱. **جعل:** یعنی ساختن داده‌های غیرواقعی یا دادن گزارش غیرواقعی یا ثبت غیرواقعی آنچه روی نداده است.
۲. **حیله:** دست بردن در داده‌ها؛ حذف، تعدیل، یا اضافه کردن به داده‌ها، به نحوی که آنچه ارائه می‌شود کاری نو بنماید، یا نظریه‌ای خاص با اینکار درست یا غلط جلوه کند. حیله می‌تواند دستکاری کردن عمدی در دستگاه‌ها و روندهای آزمایش باشد، به نحوی که نظریه‌ای خاص درست یا غلط جلوه کند.
۳. **تقلب:** استفاده از داده‌ها یا نتیجه‌های پژوهشی مستند شده دیگران بدون اجازه و بدون اشاره به مأخذ؛ استفاده از نرم‌افزار، برنامه، ابزار آزمایشگاهی دیگری بدون اجازه و انجام پژوهش با آن.
۴. **انتحال:** استفاده از قسمت‌های قابل ملاحظه‌ای متن، مفاهیم و یا ترجمه مقاله‌ها و یا سندهای دیگر که قبلاً به چاپ رسیده‌اند به گونه‌ای که تلقین اصالت کند. متن برگرفته از مقالات دیگر، حتی با وجود ارجاع مناسب، در صورتیکه با ادبیات جدید بازنویسی نشود و یا در داخل گیومه قرار داده نشود، مصداق انتحال است.

رفتار غیراخلاقی پژوهشی

تعریف: اگر در هر یک از مراحل پیشنهاد، اجرا، و گزارش طرح‌های تحقیقاتی یکی از موارد چهار گانه جعل، حیله، تقلب و انتحال صورت بگیرد، رفتار غیراخلاقی پژوهشی صورت گرفته است.

مراحل برخورد با رفتار غیراخلاقی علمی

۱. دریافت مکتوب اتهام از سوی یک سازمان یا شخصیت علمی به وسیله انجمن فیزیک ایران.
۲. اعلام مراتب به کمیته اخلاقیات از سوی رئیس انجمن فیزیک.
- ۱-۲. بررسی اولیه به وسیله کمیته اخلاقیات و مطالعه اینکه آیا اتهام اعتباری دارد و اینکه تحقیق و تفحص لازم است یا خیر؟

۲-۲. در صورت لزوم، جمع‌آوری اسناد و ارزیابی آن اسناد و تهیه یک صورتجلسه مبنی بر وارد بودن یا نبودن اتهام.

۳-۲. ارسال صورتجلسه به رئیس انجمن همراه با پیشنهادات تنبیهی در صورتی که اتهام، وارد تشخیص داده شود.

۳. طرح موضوع در هیأت مدیره انجمن فیزیک ایران و اتخاذ تصمیمات تنبیهی نهایی که در چهارچوب اختیارات انجمن باشد. اقدامات انجام شده به آگاهی کمیته خواهد رسید.

تبصره: نوع تنبیهات اعمالی طی دستورالعمل جداگانه‌ای توسط هیئت مدیره تنظیم خواهد شد.

برخی نکات در مورد اخلاق پژوهشی

۱. پژوهشگران

ه فهرست نویسندگان باید محدود به کسانی باشد که سهم مؤثر در پدید آوردن اثر داشته‌اند.
الف) حذف نام کسانی که سهم مؤثری داشته‌اند مصداق رفتار غیر اخلاقی پژوهشی است.
ب) افزودن نام یک یا چند نفر که سهمی مؤثر در اثر نداشته‌اند در فهرست نویسندگان مصداق رفتار غیر اخلاقی پژوهشی است.

۲. داوران

الف) استفاده از نتیجه اثر، به نام خود یا دیگری مصداق رفتار غیر اخلاقی پژوهشی است.
ب) در صورتی که داور در حال پژوهش روی همان موضوع یا موضوع مرتبط باشد باید به ناشر اعلام کند و از داوری و استفاده از داده‌های مقاله‌دهنده پرهیز کند.